

Høydepunkter i Skrifter og Forhandlinger

Et utvalg artikler fra perioden 1761-2011

Redaktører
Helge Holden og Kristian Overskaug

Assisterende redaktører
Britt Dale, Yngve Espmark og Per Chr. Hemmer

Redaktør DKNVS Skrifter
Kristian Overskaug

http://www.ntnu.no/ojs/index.php/DKNVS_skrifter

© DKNVS og Tapir Akademisk Forlag, Trondheim 2011

ISBN 978-82-519- 2881-6

ISSN 0368-6310

Layout og sats: Unn Kristin Daling

Trykk og innbinding: AIT Oslo AS

Det må ikke kopieres fra denne boka ut over det som er tillatt etter bestemmelser i lov om opphavsrett til åndsverk, og avtaler om kopiering inngått med Kopinor.

Tapir Akademisk Forlag

7005 TRONDHEIM

Tlf.: 73 59 32 10

E-post: post@tapirforlag.no

www.tapirforlag.no

Forlagsredaktør: terje.togersen@tapirforlag.no

Forord

Skrifter nr. 4/11 er en jubileumsutgave i forbindelse med journalens 250-års markering i 2011. I 1761, året etter at Selskabet ble opprettet, utkom det første nummeret. Den første utgaven inneholdt artikler om bl. a. historie, zoologi og botanikk. Denne og senere utgivelser ble utgitt også i tysk språkdrakt og ble lest ved universiteter og fagmiljøer i Europa, og bidro til at Selskabet og det vitenskapelige miljøet i Trondheim og Norge allerede tidlig var godt kjent utenlands. I dag publiserer journalen to til fire nummer i året og er således en av de eldste vitenskapelige serier som fortsatt utkommer regelmessig. Dette siste nummeret i rekken, 4-11, har vi kalt *Høydepunkter i Skrifter og Forhandlinger – Et utvalg artikler fra perioden 1761-2011*. En redaksjonskomité bestående av Britt Dale, Yngve Espmark, Per Chr. Hemmer og Helge Holden har valgt ut et knippe tidligere publiserte artikler som her hentes frem og omtales ut fra den betydning publikasjonen hadde i sin samtid, og hvordan den senere har påvirket fagfeltet. Forskere og forfattere i dagens DKNVS' Akademi har stilt meget villig opp og skrevet de til sammen tjuefem omtalene.

Arild Stubhaug innleder med artikkelen *Historisk overblikk* som tar for seg *Skrifters* lange og fascinerende historie. Det slår en leser at å utgi skriftlige artikler, særlig på 1700- og 1800-tallet, kunne være en øvelse i utholdenhet. Skrivning, trykking og distribusjon var krevende arbeid og representerte et økonomisk løft. Det står enormt respekt av det pionerarbeid som i mange år ble gjort her, og det er lett å være stolt over journalens historie og det den står for. Etter Stubhaugs artikkel følger omtale av en rekke artikler fra feltene biologi, matematikk og fysikk, og humaniora som er trykt i *Skrifter* fra 1700-tallet av og frem til i dag – og med utdypende kommentarer skrevet av vår dagers forskere tilknyttet samme fagfeltet. Resultatet har blitt en særdeles spennende reise og tilbakeblikk i de ulike fagfeltenes historie, og med tankevekkende perspektiver for videre utvikling.

Vi vil rette en stor takk til de forfattere som har bidratt til å virkeliggjøre denne utgaven av *Skrifter* og som er listet i *Innholdsfortegnelse*, og til Britt Dale, Yngve Espmark og Per Chr. Hemmer for arbeidet i redaksjonskomiteen. Unn Kristin Daling har hatt ansvaret for layout og sats.

Helge Holden og Kristian Overskaug
Redaktører

Innhold

Forord	iii
Innhold	v
Historisk overblikk	1
Arild Stubhaug: «Videnskabselskabets skriftserie Skrifter 250 år»	3
Biologi Yngve Espmark, red.	35
Per M. Jørgensen: «Johan Ernst Gunnerus: Efterretning om de saa kaldede <i>Løsning=Stene, eller Vette=Nyrer, om Orme.Stene og nogle andre udenlandske Frugter, som findes hist og her ved Stranden i Norge</i> », Skrifter 1765	37
Jarle Mork og Jon Arne Sneli: «Vilhelm Storm: Bidrag til Kundskab om <i>Trondheimsfjordens Fauna</i> », Skrifter 1878	43
Per M. Jørgensen: «Ove Christian Dahl: <i>Plantegeografiske undersøkelser i det indre Rosdals Amt med tilstødende fjeldtrakter</i> », I og II, Skrifter 1893 og 1894	53
Jan Rueness: «Mikael Heggelund Foslie: <i>Systematical survey of the Lithothamnia</i> », Skrifter 1898	59
Olav Hogstad: «Svein Haftorn: <i>Contribution to the food biology of tits, especially about storing of surplus food. Part IV. A comparative analysis of <i>Parus Atricapillus L., P. Cristatus L. and P. Ater L.</i></i> », Skrifter 1956	69
Per M. Jørgensen: «Olav Gjærevoll: <i>Overvintringsteoriens stilling i dag</i> », DKNVS Forhandlinger 1959	77
Matematikk og fysikk Helge Holden og Per Chr. Hemmer, red.	83
Olav Njåstad: «Frederich Arentz: <i>Undersøgning, hvorledes man paa den korteste Maade kan opløse saadanne Æquationer, som indeholde flere eller mange ubekjendte Størrelser tillige</i> », Skrifter 1788	85
Christian Skau: «Niels Henrik Abel: <i>Et lidet Bidrag til Læren om adskillige transcendente Functioner</i> », Skrifter 1824-1827	91
Olav Njåstad: «Axel Thue: <i>Über die Auflösbarkeit einiger unbestimmten Gleichungen</i> », Skrifter 1896	103
Håkon Waadeland: «Viggo Brun: <i>La difference entre le nombre de nombres premiers des formes $4h+3$ et $4h+1$, exprimes par une formule exact m.fl.</i> », DKNVS Forhandlinger 1928 m.fl.	113
Håkon Waadeland: «Ernst Jacobsthal: <i>Über die Funktionalgleichung $f(x+y) = f(x) + f(y)$ m.fl.</i> », DKNVS Forhandlinger 1939 m.fl.	121

Jens Erik Fenstad: «Toralf Skolem: <i>Einfacher Beweis der Unmöglichkeit eines allgemeinen Lösungsverfahrens für arithmetische Probleme</i> », DKNVS Forhandling 1940	131
Nils A. Baas: «Atle Selberg: <i>On the zeros of the Zeta-function of Riemann</i> », DKNVS Forhandling 1942	139
Brynjulv Owren: «Werner Romberg: <i>Vereinfachte numerische Integration</i> », DKNVS Forhandling 1955	149
Eivind Osnes: «Aage Bohr og Ben R. Mottelson: <i>Collective Co-ordinates for Nuclear Rotations</i> », DKNVS Forhandling 1958	157
Iver H. Brevik: «Christian Møller: <i>The Concepts of Mass and Energy in the General Theory of Relativity I-II</i> », DKNVS Forhandling 1958	165
Finn Ravndal: «Oskar Klein: <i>The Dirac Theory of the Electron in General Relativity Theory</i> », DKNVS Forhandling 1958	173
Kjell Mork: «J. H. D. Jensen og H. Øverås: <i>Die Polarisation eines Mionstrahles beim Pionzerfall im Fluge</i> », DKNVS Forhandling 1958	183
Jan Myrheim: «Vladimir Fock: <i>On the Schrödinger Equation of the Helium Atom; The Principles of Relativity and of Equivalence In the Einsteinian Gravitation Theory</i> », DKNVS Forhandling 1958; 1963	189
Per Chr. Hemmer og Ola Kai Ledang: «Adriaan Fokker: <i>Meaning and Mystery of Einstein's Theory</i> », DKNVS Forhandling 1963	197
Per Chr. Hemmer og Kåre Olaussen: «Ralph Kronig: <i>On the displacement of the energy levels of atomic systems in strong radiation fields</i> (med G. Ooms og P. J. Rijnierse) og <i>On the congealing of a moving fluid in a narrow cold channel</i> (med W. H. A. Grasso)», DKNVS Forhandling 1964; Skrifter 1967	203
Eivind Hiis Hauge: «Marc Kac: <i>Autocorrelation Function of some 'Linear' Stationary Stochastic Processes</i> (med Harald Wergeland) og <i>One Dimensional Gas in Gravity</i> (med Colin J. Thompson)», DKNVS Forhandling 1968; 1969	211
Humaniora Britt Dale, red.	219
Jan Ragnar Hagland: «Marcus Schnabel: <i>Prøve paa hvorvidt det gamle Norske Sprog endnu er til udi det Hardangerske Bonde=Maal</i> », Skrifter 1784	221
Kjetil Steinsholt: «Schopenhauer: <i>Kan Menneskets frie Villie bevises af dets Selvbevidsthed?</i> », Skrifter 1829-1843	229
Arnold Dalen: «Amund B. Larsen: <i>Oversigt over de trondhjemske dialekters slægtskabsforhold</i> », Skrifter 1885	243